

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG.

AZ „ELSŐ SZÉKELY HÁZI-IPARI ORSZÁGOS SZÖVETKEZET” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenként kétszer: szombatkor és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előljárók, papok és gazdasági együleti tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.
Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, fővárosi kéziratok, hirdetések és előfizetések kiadandók. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szög 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyit-tér sora 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és klóring 10,489. szám

Az Unió és Magyarország.

Mikor még az Unió — a mai Egyesült Államok — Anglia leigázott gyarmata volt: Anglia szemében szintén hazaárulás számba ment minden függetlenségi törekvés — írja a clevelandi „Szabadság”.

Sőt magán az Unió földjén is elég tekintélyes volt azoknak a félénkeknek, kicsiny hitűeknek, gyáváknak és megalkuvóknak a száma: a kik a gyarmatok biztos elpusztulását jósolták meg: és minden áron az „anyaországgal való” kapcsolat fönntartását hirdették.

Igy történt ez 400 esztendő óta Magyarországon is mindig. Csakhogy mialatt az Unió földjén a félénkek és a gyávák elnémultak, a bátrak és hősök pedig valamennyien a hős Waschington György lobogója köré csoportosulnak: azalatt Magyarországon mindig a gyáva megalkuvás, a kishitűség és az árulás kerekedett fölül.

És a kik elárulták a nemzetet: nagyrészen a nemzet saját fiai voltak...

Erre gondolt a költő is, a mikor ezeket az öröksépségi sorokat leírta:

Szép vagy oh, hon! Bére, völgy
Változnak gazdag öledben.

Téridet országos
Négy folyam árja szegi.

Am a természettől mindez
Csak lelketlen ajándék:

Nagygyá csak fiaid
Szent akarata tehet!

A költő, kinek hazaszeretettől izzó lelkében e sorok megszülettek: már régen az imádott hazai föld alatt porlad, de lelkének e testet öltött isteni szikrája az utódokra maradt szent örökségképen.

De mit ér mindez? Mit ér a szent örökség, ha istentelen örökösök számüzik lelkeikből és szélnek eresztik a szent igéket?

A költő szavai szerint: „mind-ez csak lelketlen ajándék”.

A haza gazdag ölen hiába váltakoznak hegyek és völgyek, melyeknek mélyében drága érccek rejlenek; a hon téreit hiába öntözik halakban bővelkedő, termékenyítő folyamok; az Alföld áldott rónáin hiába hullámlazik aranyos kalásztenger; a természettől mind ez csak lelketlen ajándék, mert a hazát csak fiainak szent akarata teheti nagygyá.

És a költő lelke is hiába világít bele a jövő éjjelébe: hiába

születnek meg benne világító nagy gondolatok; hiába röppennek el ajkáról fájdalmas sohajok; hiába hagyja ránk örökösként lelkének csodás kincseit: mind-ez csak lelketlen ajándék, ha az utódok lelkében templom helyett rideg tömlőkre lel...

Mert valóban nagy lehetne a magyar haza, ha természeti kincsekben szegényebb volna is: csak fiainak a lelke volna gazdagabb.

De fiai egy részének a lelke sivár, mint az Alföld futóhomokja, hiába daskálnak a dusan termő fekete földben.

A kinek pedig a lelke gazdag, a kinek a lelke olyan, mint a dusan termő fekete föld: az annál szegényebb földiekben és boldog, ha az Alföld sivó homokját, Erdély sziklás bérceit a magáénak vallhatja.

Mert a szegény és szűkölködő magyar ember mindig hü, szerető fia volt a magyar hazának: ellenben azok, akiket a gazdag anyaföld táplált, a kik mindig kincsekben, gazdag földi javakban daskáltak: azok tulnyomó részben soha semmi üdvöset sem tettek a hazáért.

A mostani nagy választási küzdelem alatt is napról-napra azt láttuk, hogy a nemzet függetlenségi törekvései ellen épen azok küzdenek legelszántabban, a kiknek a haza áldott javaiból legtöbb jutott... Továbbá olyanok, a kik a haza áldott javaiból épen árulásuk révén akarnak konchoz jutni.

Ez a romlott lelkű császári lakájhad, mely változatosság kedvéért ezuttal a „Nemzeti Munkapárt” álarcát vette magára, egyiptomi sáskahad módjára tarolta le az egész országot: és meg akarja fertőztetni az egyszerű, de becsületes és tiszta meggyőződésű magyar nép lelkét is.

És a szegény magyar hazának nem akad Waschington Györgye, vagy egy új Kossuth Lajos, a ki maga köré tudná gyűjteni a bátrakat és hősöket és a ki elnémitaná a gyávákat, a megalkuvókat; a ki kiűzné az országból a szolgaság prófétáit és a hazaárulókat.

Pedig az Unió is csak azért lett szabaddá, azért lett nagygyá, azért lett gazdaggá és hatalmassá, mert elnémitották a gyávákat és megalkuvókat, kiűzték maguk közül a szolgaság prófétáit és izzé-porrá törték a gyarmati viszony terhes jármait...

És Magyarországon mégis ezrével akadnak megvesztegetett

gyávák és hazaárulók, a kik az örökös gyarmati viszony fönntartására esküsznek, a kik előtt nem szent sem a haza, sem a függetlenség, sem a haza java, csupán egy: a saját hitvány és önző érdekük.

Vajjon elég erős lesz-e a nemzet becsületes meggyőződésének a vihára: hogy a nemzet testén és a nemzet testéből elősködő árulókat valamikor teljesen elsöpörje a közélet színteréről?

Reméljük a legjobbat.

Országos gazdanagygyűlés.

A mezőkön ringó kalászkok tengere hullámlazik s aranyárga árja egyre apad az aratók csillogó kaszáinak vágásai alatt. Faluban és vársban csillapulóban az izgalom, amelyet a választások szültek s a társadalom különböző rétegei higgadtan néznek a megélhetés kérdései elé. Alkalmasabb időben nem is hangozhatott volna el a kiáltvány, mely a magyar gazdákat, a magyar földmivelőit országos nagygyűlésre hívja össze, ezuttal Nyiregyházára.

A föld nagy kérdései mindinkább előtérbe nyomulnak. Százvezrek lelkében forrong a gondolat, mely a föld méltányos igényeinek a kielégítését követeli s a lezajlott választások is mutatják, mily erővel lépett fel az agrárius eszme, melynek vezérei alig-alig bírták keresztülvinni, hogy a földmivelő osztály a politikában külön párttá alakulva, el ne különítse magát, hanem pártkereteket nem tekintve iparkodjék jogos érdekeinek a védelmet előmozdítani.

A közvetítés terén észlelhető túltengés a kartellek és trösztök visszaélései s a munkásharcok következtében előállt drágaság miatt a gazdákat vonják felelősségre. Mezőgazdaságunkat az a veszedelem fenyegeti, hogy a balkáni államokból a külügyi kormány szándékainak megfelelően megengedik az állatbehozatalt s az egészségtelen szerb állatok beözönlése a tönk szélére juttatja az utóbbi években fellendült állattenyésztésünket akkor, mikor az osztrák kormány 54 millió koronával intézményesen szervezi az osztrák állam értékkészítést, hogy versenyezzen a magyarral. A parcellázások révén terjed a földuzsora, mely nem egy falu földéhes népét tette már tönkre. Méltánytalan panaszok hangzanak föl különösen a kereskedők köreiből, mintha az elmúlt néhány esztendő alatt a gazdák sok törvényhozási kedvezésben részesültek volna s ennek nyomán bizonyos földelless hangulatot keltenek a városokban.

A gazdák táborát a szerepelni vágyó demagógok pártokra akarják szaggatni a kisgazdáknak a közép és nagygazdák elleni lázításával.

A Magyar Gazdaszövetség, melyet másfélévtizeddel ezelőtt a gazdák nagyszerű vezére, Károlyi Sándor gróf alapított s ma Darányi Ignác volt földmivelésügyi miniszter irányít, a legkomolyabb percekben szól az ország összes gazdáihoz, hogy mint hajdan az ország nemesi veszedelem idején összegyűltek a Rákoson, mielőtt fegyverbe szálltak volna, úgy ők is gyűljenek össze Hortobágy közelében a nyiregyházi határban s mielőtt jogos érdekeikért sikra szállnának, mutassák meg, hogy mekkora seregük, mely az otthonmaradtakat is képviseli s mely nem hagyja el hűtlenül a hősi vérrel áztatott magyar föld jogait.

A Magyar Gazdaszövetség van egyedül arra hívva, hogyha kell, az ország összes gazdái, földmivelői és falusi népét mozgósítsa. Szavára nemcsak a nagy és középbirtokosok, hanem és főleg a kisgazdák százazrei is hallgatnak, mert az egyesíti magában a gazdák legnépszerűbb vezéreit, épügy, mint a majd négyezernyi falusi szövetkezetben és közel ezernyi gazdakörben a kisgazdák, a földmivelők százazreit. A gazdaszövetségben futnak össze a falu és a falusi nép védelmének a szálai s ép ezért érthető az a kiváló népszerűség, amelynek a szövetség évről-évre inkább örvend salapos a nagygyűlés azon reménye, hogy összehívóinak olyan népes gazdanagygyűlése még nem volt Magyarországon, minő a szeptember huszadiki nyiregyházi nagygyűlés lesz.

Az egész közvéleménynek rokon-szenyvvel kell kísérni a nagyarányú készülődést, melyet a Magyar Gazdaszövetség s a kötelekbe tartozó földmivelők százazrei folytatnak az ország termelésének a megvédésére, mert ennek épségétől függ az is, hogy a nép vásárló képessége növekedjék s ezzel a nemzeti közgazdaság mindegyik ága föllendüljön.

Szeptember huszadikán az egész ország figyelme Nyiregyháza felé fog irányulni, ahol a magyar föld ereje nyilatkozik meg oly elhatározásokkal, amelyek közvetve, vagy közvetlenül mind a husz millió magyarnak javára válnak.

— **Július 31.** Nevezetes nagy napja a székelységnek július 31-ike. Ez évben a székelyudvarhelyi Székely Dalegylet fogja szervezni városunkban az ünnepségen résztvenni szándékozókat. A hazafias ünnepélyeket oly meleg szeretettel felkaroló Székely Dalegylet július 31-én a fehéregyházai emlékhöz és a segesvári Petőfi-szoborhoz zárandokol; leróni a kegyelet adóját. E helyen felhívja tehát polgártársainkat, kik az ünnepélyen résztvenni kívánnak, csatlakozzanak a Székely Dalegyletbe, hogy a résztvevők seregének felvonulása a Dalegylet lobogója alatt minél impozánsabb legyen.

A csiki székely krónikáról.

Bátrak vagyunk az érdeklődők, különösen székely véreink figyelmét felhívni a fenti cím alatt nemsokára megjelenő füzetre. Józsa Sándor főgimnáziumi tanár ugyanis egy nagyszabású családtörténeti munkájában foglalkozik a székely krónikával is, különösen foglalkozik Dr Szádeczky Lajos egyetemi tanár és akadémiai tagnak 1905-ben az akadémia kiadásában megjelent „Csiki székely krónika” munkájával, amely munkában Dr Szádeczky Lajos végleg le akart számolni a csiki székely krónikával, azt egészében koholmányoknak nevezi, előadásait pedig badarságnak bélyegzi. A szerző fentemlített munkájában kimutatja, hogy Szádeczky Lajosnak a székely krónikára vonatkozó állításai részben beigazolólatlanok, részben alaptalanok és hogy a csiki székely krónika, bárha részben meghamisították is, de alapjában hiteles munka.

Kimutatja továbbá a szerző egy másik akadémikusnak szintén a székely történelemre vonatkozó nagy tévedését, aki a székely fiuleányság jogintézményének régi voltát és ezzel kapcsolatban a székely történelemnek némely más igazságát is éppen azzal a (XV. századi) törvénnyel akarja megdönteni, szintén 1905-ben az akadémia kiadásában megjelent munkájában, amely törvényt nemcsak szól és intézkedik a fiuleányságról, hanem azt is megmondja, hogy a fiuleányság a székelyeknél azelőtt is már régen megvolt.

Miután a családtörténeti munka könyvpiacon nem kerül, többek felkérésére határozta el a szerző, hogy munkájának a székely krónikáról szóló fejezetéből közhasználatra külön lenyomatot készített, amely füzetre 1 korona 20 fillérjével már elő lehet fizetni a szerzőnél Szamosújváron.

Annyival is inkább felhívjuk az érdeklődők figyelmét s kérjük támogatásukat, mert egy tősgyökeres székely ember állott sorompóba, hogy a székely történelemnek némely megtámadott és elfacsart igazságát megvédelmezze.

Igaz, a szerző munkája nem az akadémia kiadásában, hanem a saját költségén fog megjelenni!

Szikulusz.

Női felső kereskedelmi iskola.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter f. évi 60629. szám alatt Maros-Vásárhelyt a Női felső kereskedelmi iskolának megadta a nyilvánossági jogot és ezáltal a már 3 év óta működő iskola teljesen egyenrangúvá tétetett a fiú felső kereskedelmi iskolával. Ez iskola alsó osztálya az elmúlt tanévben mint rendes osztály teljes óraszámú, középső és felső osztálya mint rendkívüli osztály, redukált óraszámú nyert oktatást minden tekintetben a hivatalos tantervnek megfelelően.

Az alsó osztályos tanulók nyilvános vizsgálat alapján rendes bizonyítványt, a középső és felső osztályosok pedig szabályszerű magánvizsgálati engedély alapján magánvizsgálati bizonyítványt nyertek. A felső osztály 15 leánytanulója szá-

bályszerű érettségi vizsgálatra beosztottatott, hol mindannyian megfelelték.

Maros-Vásárhely városa volt tehát az első, mely e téren a kezdeményezést 3 év előtt megtette és ez iskolában nyertek első ízben nők is érettségi bizonyítványt ilyen tekintélyes számmal.

Rendkívül nagyfontosságú a körülmény a nők jövő életpályájára nézve, mivel ezután érettségi bizonyítvánnyal felszerelve, mint a férfiakkal teljesen egyenrangú munkások, sokkal jobban megállhatják helyüket a kereskedelmi gyakorlati pályákon, mint az egyéves női tanfolyamot végzett leányok.

Egyelőre csupán 3 város (Maros-Vásárhely, Debrecen, Pozsony) tarthat fenn női felső kereskedelmi iskolát. Az ország e három különböző pontján működő iskola benépesítését és a fölös számban fennállott női tanfolyamok apadását valószínűnek tartjuk, annál inkább, mert nagyon sok tanfolyamról úgy a felszerelés, mint a megfelelő szaktanárok is hiányoztak és nem nyújthattak hallgatóknak kellő szakismereteket.

A jövő tanévre már két osztály lesz nyilvánossági joggal felruházva és a vidéki leányok a Bethlen Kata Egylet leányinternátusában, részben — az igazgatóság közvetítésével — előkelő családoknál helyezhetők el.

Közelebbi tájékozást az iskola igazgatósága nyújt Maros-Vásárhelyt.

Homoródmenti szénmedence rövid ismertetése.

Irtá: Reck Antal, bányaművezető.

A homoródmenti szénmedence Udvarhelyvármegyében fekszik 691 m.-el a tenger színe fölött.

Magába foglalja Oklánd határában az Északra huzódó Kigyós-völgyet, keletre a Babeczkő és nyugatra az u. n. Csüszbük hegyláncolatot.

E hegyláncolatok bányászati, vagyis bányageológiai szempontból még nincsenek áttanulmányozva. A szénelőfordulás geográfiai viszonyait tekintve azonban úgy a keletre huzódó Babeczkő, mint a nyugatnak elterülő Csüszbük is széntelepeket kell, hogy magába foglaljon.

A széntelepek, illetve települések igen gyakran megvannak zavarodva s gyűrődések és törések itt igen gyakori jelenségek. Az északra huzódó kigyós völgyben a gyűrődés oly intenzív, hogy a szénmedence megzavart részeinek a továbbnyomozása csak nehéz és költséges kutató munkák után sikerülhet, más esetben az eltolódások nehezítik a feltáró munkák menetét.

A legszebb és legnagyobb kibuvások Oklánd határában, a Kigyós völgyben és Karácsonfalva közelében, Magyaros oldalán találhatók.

A szén tartalmazó rétegek, a medencének északi szélén 10°—18° déli dőléssel vannak feltárva; a harántolt telepek vastagsági 0.5—1.5 között váltakozó. A furólyuk szelvényéből az tűnik ki, hogy a szén tartalmazó hegység főtömegét, palák és homokkővek váltakozó rétegei alkotják, amely utóbbiak gyakran konglomerátba mennek át.

A homoródmenti szén tömör, kagylós törésű, tiszta, szurok-fekete színű, könnyen meggyulad és szép

lánggal ég s fizikai, valamint kémiai tulajdonságánál fogva, a régebbi kőletek szeneihez közelebb áll, mint rendes körülmények között, a harmadkori szénhely.

E tágas medencében a szénképződmény átkutatását már több ízben megkísérelték ugyan, de mindannyiszor kevés kitarással.

Ujabb időben azonban Dr Burnáz Imre és Lántzy Rudolf nagyszabású kutató és feltáró munkálatokat kezdeményeztek és több furólyuk által konstataáltak, hogy a medence szélein talált széntömbök és a fellépő kibuvások, valamely nagyobb és összefüggő széntelepnek elszakadt részei.

A homoródmenti szénelőfordulás felkutatásának célzatánál eddig tizen-nyolcnál több furólyukat mélyítették le a vállalkozók; az egyes furólyukak mélysége azonban csak 26—40 m. között van és eddig csak is a felső telep konstatalására vezettek, amelynek vastagságát 0.5—1.5 m.-rel állapították meg.

A mélyebben fekvő második és harmadik szén réteg feltárása, most van folyamatban, a mely célból öblögetéssel dolgozó mélyfúró munkák indultak meg.

Az elért felsőszénrétegnek behatóbb megvizsgálása végett legujabban kutató-tárót telepített a kutató-vállalat üzemvezetője, a mely táró annak idején az összes felső szénrétegek lemivelésére lesz hivatva. E kutató-táró szelvénye homokkőveken hatol át, a melyek helyenként konglomerátal és duzzadó agyagpalával váltakoznak.

A vágott 120 m.-nyi szintes hosszúságában, több szénréteg szakítottatott át, melynek fedőjét kagylómész, fekvőjét sötét-szürke színű agyagpalák alkotják. Az agyagpalákban helyenként kagylómész-leágyazással fordulnak elő. Ujabb megint egy kutató-táró hozatott üzemben, amely kutató-táróban igen sok szénréteg ültetett át.

Valamennyi szőlőtelepítvényes és szőlőbirtokos figyeimébe.

A m. kir. Ampelológiai intézet (Budapest II. Debrői-ut 15. sz.) a szőlőbetegségek és kártevő rovarok fellépési és terjedési módját ország-szerte vizsgálván, a nevezett intézet igazgatóságának meghagyásából tisztelettel kérem vármegyénk szőlőbirtokosait, hogy valahányszor szőlőjükben előfordozta betegség, bántalom (peronoszpóra, lisztharmat, antraknózis, klorózis stb) kártételei vagy bármilyen visszaesés mutatkozik, a megtámadott részekből és kártevőkből az intézetnek szíveskedjenek próbákat beküldeni. A beküldött anyagot az intézet díjtalanul megvizsgálja s e haj mibenlétéről és az ellene való védekezés módjáról a beküldött értesíti. Az anyag beküldésére az intézet bejelentő lapokat és borítékokat küld, ha eziránt bárki levelezőlapon hozzáfordul. Az anyag beküldésére szolgáló borítékokat a posta díjmentesen szállítja, azonban a nagyobb terjedelmű és súlyú betegrészek, töké, gyökerek, melyek nedves fű közé csomagoltan küldendők — szállítása nem bérmentes.

Tekintettel arra, hogy vármegyénkben a szőlőtermelés és telepítés már nagyobb arányokat kezdett öltetni s

a telepítésre szolgáló anyaggal az inficiált területekről a betegségek gombái, csirái is behurcoltatnak s így a telepítvény már kezdetben magában hordja a megsemmisülés csiráit, a szőlőbirtokosok saját érdekükben hassanak oda, hogy a nevezett intézet üdvös és a közérdekekben kibocsátott felhívása az egész vármegyében érvényesülést nyerjen, a betegségek és rovarkárok tömeges fellelésére és továbbterjedésére minden óvintézkedés megtéssék.

Székelyudvarhely, 1910. július 6.

Gál Imre,
gazdasági növény és rovar-kártudósító.

HIREK.

S Z E B E N A L A T T.

(Bem apó esete.)

— „Turáni dalok”-ból. —

Ostromolják Nagyszebent.
Bem serege támad.
Mint a zúzos fergeteg
Rohannak a székelyek
Puskával a sáncnak.

Fagyos havon sikos ut
Visz a meredekre.
— „Rajta bádor szégelek!” —
Kiabál a kis öreg
S köztük forog egyre.

Hull a golyó, dől a nép...
— „Vorwärts, a ki bátrabb!” —
Mi a dolga tudja jól,
Egyik székely oda szól
Vén tábornokának.

— „Menjen innen, Bem apó!” —
Ej, be nem tud rendet!
Kee helyünkbe lel százat,
De hol veszünk mi másat,
Ha lelővik kendet!” —

Zempléni Árpád.

— **M. T. Olvasóink** szíves figyelmét az új évnegyed alkalmából a „Székely-Udvarhely” további támogatására kérjük. Nem a magunk érdekében van erre szükség, hanem ama hazafias célok szolgálatára, a melyet a „Székely-Udvarhely” már másfél évtized óta teljesít. Az előfizetés megújításához postatakarékpénztári befizetési lapot küldöttünk. Ezzel bármely postahivatalnál bérmentesen lehet a fizetést teljesíteni.

Senki sem tekintheti valami nagy áldozatnak azt a csekély előfizetési összeget, melybe a „Székely-Udvarhely” évenként és különösen évnegyedenként kerül.

Különben is az ujság az, melynek olvasója első sorban önmagáért hoz áldozatot, ha ugyan az ujságolvasást, mely szórakoztat, oktat, tanít, felvilágosít és hírszolgálatot teljesít, — egyáltalában áldozatnak lehetne nevezni... Mert vajjon akadhat-e csak félig-meddig intelligens ember is, a ki azt merné állítani, hogy csak egy félig-meddig jól szerkesztett ujság is, ne érne meg akár a tizszeresét is annak a pár fillérnek, amibe tulajdonképpen egy-egy magyar ujság példány kerül.

Hiszen ha már áldozatkészségről egyáltalában beszélhetnénk, akkor éppen a gyakori közönnel, értelmetlenséggel, szűkkeblűséggel és más száz meg százféle bajjal küzdő ujságkiadók azok, akik állandóan erejükön túl is áldozatokat hoznak a magyar ujságolvasó közönség érdekében...

Kossuth Lajos mondotta ezt az örökbecsű szavakat: „vegyenek el mindent, csak szabad sajtót adjanak, s nemzetem szabadsága fölött kétségbe nem esem”...

Becsüljük meg a szabad sajtó áldásait; álljunk sorompóba mellette; terjesszük ismerőseink, jóbarátaink körében. Minél tömegesebben sorakozunk az igazi lelkesedéssel, hazafias buzgalommal a köz javára működő becsületes 1848-as függetlenségi sajtó körül, annál erősebb lesz a hitünk, annál inkább bizhatunk minden igaz magyar leghőbb vágyának: az önálló, független Magyarországnak eljövételében.

Lemondani, elcsüggedni, gyáván meghátrálni nem szabad. Kossuth apánk szentséges eszméit minden magyarnak szívében ébren kell tartania. Erre pedig a jelenlegi sivár, semmi jóval nem biztató politikai viszonyok között, csakis az 1848-as függetlenségi sajtó lehet alkalmas.

Ismételten kérjük tehát az előfizetéseket megújítását és a „Székely-Udvarhely”-nek minél szélesebb körben való terjesztését.

Ha céltudatosan, egyenes uton vállaltatott összetartással haladunk előre, ismét győzni fogunk.

Hazafias tisztelettel:

a „Székely-Udvarhely”

szerkesztősége és kiadóhivatala

Törvényhatósági közgyűlés.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága e hó 16-án (szombaton) délelőtti 9 órakor rendkívüli közgyűlést tart. A hivatalos előterjesztések során szerepel Dr. Demeter Lőrinc udvarhelyi járási főszolgabíró nyugdíjazási ügye, valamint Mihályi Béla és Kakuics György 100—100 K-ás tűzoltótanfolyami segélyezése, majd pedig amaz előterjesztés, hogy az erdőőrzési pénzalapból a megyeháza építési pénzalap részére 6000 korona kölcsönt vett fel az alispán. A községi ügyeknél van többek között Lövéte nagyközségnek a községi takarékpénztár felállítására vonatkozó határozata, mellyel Székelyudvarhely várost megelőzte. Noha az eszmét ami mozgalmunk adta meg annak idején.

— **Halálozás.** Részvétellel vettük és közöljük a következő gyászjelentést: Raffaj Domokosné Bereczki Póli a maga, Károly fia és a rokonság nevében fájdalomtól megtörve tudatja, hogy egy rövid fél év elteltével ismét halottja van, férje csokfalvi Raffaj Domokos unitárius lelkész és esperes hosszas szenvedés után f. évi július 6-án délután 1 órakor, 68 éves korában meghalt. 43 évig volt hűséges hitvestársa nejének; 45 ig lelkipásztora az ujszékelyi egyházközösségnek és munkás a közügyek terén; 17-ig jegyző és 19-ig esperes a székelykeresztúri egyházkörben; 34-ig az egyházi főtanács tagja stb. Életében a sok megpróbáltatást az Úr szolgáláshoz méltó békességgel viselte. Végórája közeledtekor is azon megnyugtató érzés hatotta át, hogy hivatása tudatában, a reá bízottakat pontosan teljesíteni mindig törekedett. Temetése Ujszékelyen lesz július 8-án délután 4 órakor. A kiértemelt köztisztviselőt kegyelettel fogja őrizni emléket. Ujszékely, 1910. június 6-án. Nyugodjék csöndesen!

— **Kinevezések.** A pénzügyminiszter Farkas József végzett joghallgató homoródbenei lakost a nagy-

enyedi pénzügyigazgatóságához pénzügyi fogalmazó-gyakornoknak; a marosvásárhelyi főügyész Fodor Dénes gáyi lakost a nagysinkai járásbírószághoz fogházörnek nevezte ki.

— **A hittanárak és hitoktatók részére** Budapesten kurzust tartottak, a melyen városunkból is Szemlér Ferenc róm. kath. főgimnáziumi tanár résztvett.

— **Nyári táncmulatság.** A székelykeresztúri és vidéki egyetemi ifjuság e hónap vége felé Székelykeresztúron nyári táncmulatságot rendez.

— **Papnövendékek felvétele.** A gyulafehérvári papnöveldében az erdélyi püspök elnökletével megtartották a papnövendékek felvételét. Az I. évi theológiára Székelyudvarhelyről: Plattel István, Szabó János, Székely Vilmos és Csató Sándor vették fel. Feltételeken: Schobert Frigyes, a VII. osztályra pedig Szathmáry Mihály vannak felvéve.

— **Megható temetési menet** vonult végig gyászindulással mellett e hó 7-én d. u. 4 órakor a Kossuth-utcán. Feltérjdi Kelemen Györgyné szül. Ambros Károlinát kísérték örök nyugvó helyére a ref. temetőbe övéi, a város előkelő polgárságának tömeges részvételével. Egy valósággal küzdő családja fejezte be földi életét, mely 48 évre terjedt. Megszakadt a 27 éves házassági kötelek. Folyó hó 5-én este fél nyolc órakor elmúlt a hosszas és kínos szenvedés. Az elhunytban F. id. Kelemen György építész feledhetetlen nejét, ifj. Kelemen György és neje Papp Margit, valamint Dezső, Erzsé, Jenő, Sándor és Gusztáv gyermekei, szerető édesanyjukat veszítették el. Emlékét őrizni fogja övéi bánatos szívének soha ki nem alvó szeretete. Nyugodjék békében!

— **Tanító egyesületek közgyűlése.** Az erdélyi róm. kath. tanítóegyesületek szövetsége évi közgyűlését Csiksomlyón fogja megtartani. E közgyűlésen többek között Máthé Özséb szentferenczei szerzetes is igen érdekes előadást tart, melyben ama fontos kérdést fogja tárgyalni: Lehetséges-e a népiskolában igazi nevelés vallásoktatás nélkül.

— **A székely leány Pesten.** Mindig küzdöttünk az ellen, hogy falusi szülők ne engedjék leányaikat a fertőzött nagyvárosi életbe, hol a legtöbbször bűnös könnyelműségnek lehetnek áldozatai. Simon A. Mari patakfalvi székely leány is Budapesten szolgált. Valami Grecsim Fülöp nevű egyén elcsavarta fejét. Bűnré csábitotta és most a bűnös anyja a székelyudvarhelyi kir. törvényszék fogházában várja méltó büntetését — megfojtott csecsemőjének kegyetlen kivégzése miatt. A székely leány szégyenlette botlását. Még saját édes apja előtt is titkolta. Nem jutott eszébe, hogy: szégyen a bűnt elkövetni, de nem szégyen beismerni. Mig apja a mezőn dolgozott, addig világra hozta mindenki előtt titkolt bűnét. Az öreg ember semmiről sem tudott. Később aztán a bűnös anyja pár napig ágyában rejtgetett gyermekét a lakóháztól, mintegy tíz lépésre elásta. Azt hitte a balga teremtsé, hogy most már minden rendben van és szégyenét soha senki sem fogja megtudni. De a bűn büntetetlen nem maradhat. A féltve őrzött titok kiderült. Megjelentek a hatóság emberei s a

bűnös anyja kénytelen volt tettét beismerni, mert az elásott gyermeket a csendőrök megtalálták. Letartóztatták és vizsgálati fogságba helyezték. Szomorúan tanulságos eset azoknak, akiket illet: a székely szülőknek...

— **Újabb postaügynökség.** Az Udvarhelyvármegye Atyha községében berendezett postaügynökség működését 1010 évi július hó 16-án megkezdte. A postaügynökség bárhová szülő levélpósta küldemények, továbbá csak a belföldre, Ausztriába, Bosznia és Hercegovinába, vagy Németországba szülő 1000 korona értékű meg nem haladó pénz és csomagküldemények felvételével, továbbításával, leadásával és utalvány, nemkülönben postatakarékpénztári ügyletek közvetítésével van bízva. A postaügynökségnél csek- és takarékpénztári betét és kifizetés is csak 1000 K erejéig eszközölhető. A postaügynökség kézbesítési köre Atyha községre terjed ki. A postaügynökség leszámolás, ellenőrzés és felügyelet tekintetében a korondi posta (távirada) hivatalhoz tartozik és összeköttetését a nevezett postahivattal naponként 1-szer közlekedő gyalogkúldőne postajarat útján nyeri.

— **Az időjárás** legkevésbé sem kedvez a fürdőknél. Gyorsan változik és mostanában inkább esős, mint száraz. A jóslás szerint ez az állapot eltart egészen a hónap közepéig és csak a 16-iki változási nap ígér állandóbb meleget. A 29 és 30-iki dátum ismét csapadékos, hűvös időt állít vissza.

— **Kántor-tanítói állás** van üresedésben Atyhában. Személyesen megjelenők előnyben részesülnek. Pályázati határidő július 25-ike.

— **A kerekas korcsolya** nálunk is divatba jött. Egyes gyermekek vigan szekereznek az aszfalt gyalogjárón, mert hiszen ott lehet a leggyorsabban száguldozni. Szinte sajnáljuk a gyermekek e mulatságát megzavarni de a közérdek mégis azt parancsolja, hogy a főkapitány ur figyelmét reá tereljük. Késerves módon jutottunk az aszfalt-járáshoz. Tíz hosszú esztendeje fizetjük. Talán még sem helyes, hogy gyermek mulatságra feláldozzuk. Így gondolkodtak még Budapesten is, ahol több az aszfalt és könnyebben tudnak hozzájutni és mégis eltöltötték az aszfaltotvaló kerekas korcsolyázást. Mi sem tehetünk másképpen. Itt is el kell tiltani, habár nagyon sajnáljuk a gyermekek mulatságát zavarni...

— **Új betéti társaság.** Leopold Gyula hirdetési irodája Budapesten, melynek nemcsak a belföldi, hanem a külföldi nagy hirdető is állandó üzletfelei és mely a legtekintélyesebb és legnagyobb apparátussal dolgozó vállalat e szakmában, betéti társasággá alakult. A törvényszéki bejegyzés július 6-án megtörtént. A betéti társaság egyedüli tagja Leopold Gyula, ki a vállalatot kiváló szaktudásával és elismert agilitásával továbbra is vezeti. Mint értesülünk, Leopold Gyula több vidéki lap kiadójával egyesülve, a vidéki lapok részére egész külön szakosztályt fog létesíteni, mely csak a vidéki lapok hirdetési ügyeivel fog foglalkozni.

— **Elvénült gyümölcsfák.** A megvénült gyümölcsfák termelőképesége rendszerint csökkenni szokott, minek

következtében többnyire kivágják azokat, sokszor anélkül, hogy fiatalabbakkal pótolatnának, holott azokat meg lehet fiatalítani s újból termőerőben hozni. Ebből a célból télen a fa korongjának felátmerője arányában a fa törzse körül 1—2 ásonyom széles és 3 ásonyom mély körárkot ásunk s az ezen árkokban látható gyökereket eles kessel lemetsszük. Ezután az árkokból kivett földet, illetve egyrészt összekeverjük műtrágyával, 6—8 kg. szuperfoszfáttal és jó komposztal s ezzel az árkot ismét betöltjük. A metszési helyen hajszaalrostos gyökerek képződnek, melyek az erőteljes földből sokkalta több táplálékot képesek felvenni, mint az oly fák gyökerei, melyek nem voltak megmetszve. Ezen eljárással a fa fejlődése tavasszal visszatartatik, a termő gyümölcsrügyek fejlődése ellenben elősegítetik. Tanácsos ezenkívül évenként vagy télen, vagy rügyfakadaskor vízben oldott folyékony műtrágyával többször megöntözni a fát úgy, hogy az öreg fa idejéhez mérten minden egyes évre egy egy kanna műtrágyás vizet öntsünk annak tányérjába. Ezt az eljárást jó minden harmadik évben megismételni, mert körülbelül ez az idő, amely alatt a gödörben levő tápanyagot a fa teljesen kieli és kimeríti. Csaknem valamennyi gyümölcsfa meghálálja az ilyen kezelést, kivételt csakis a mandula-, dió- és szelíd gesztenyefák képeznek.

— **Elváló asszonyok pénzalapja.** Az amerikai lapok írják: Egy Cincinnati, Ohio-államban lakó miliomos hölgy: Drevitz Augustza. három évvel ezelőtt beadta férje ellen a válókeresetet, a bíróság azonban nem látott elég okot a házasság felbontására és nem választotta el a házasságot. Három esztendeig küzdött az elkeseredett asszony a szabadságáért, míg végre most csakugyan elérte a célját: a bíróság elválasztotta megváltott férjétől. A megszabadult asszonynak első dolga az volt, hogy nagy összeget adott egy alap megteremtésére, a melyből a *válási készülő* szegénysorsú nők *perkölségét* fogják fizetni: *nemzeti és felekezeti különbség nélkül.* Az alap kezelését az Ohio Woman Society vállalta el. Vagyonaának másik, nagyobb részét arra szánja Drevitz asszony, hogy propagandát csináljon olyan törvénynek, a mely az asszonyokat a férfiak s különösen elvált férjük rágalmaival szemben megvédi.

— **Jogi vizsgákra való készülés megkönnyítése** Dr. Dobó jogi szeminaryám Kolozsvárt azok érdekében, akik hátralevő jogi vizsgáikat szeptember hónapban, avagy esetleg később akarják letenni, de Kolozsvárt szigorlatuk előtt csak rövid ideig tartózkodhatnak, tankönyveket helyettesítő s az összes szigorlati kérdéseket felölelő jegyzetét már most kikölcsönzi, az illetőket szigorlatuk előtt pár napi rekapituláló kurzuson előkészíti s többszöri próbaszigorlaton az egész anyagból kikérdezi. Aki jogvégzett, azt három hónap alatt doktorátushoz juttatja az intézet, mely a kolozsvári összes jogi vizsgákra előkészíti. Tanrendszerét és működését ismertető könyvet „Tájékoztató a jogi szeminaryumról” díjmentesen megküldi.

— **„Az üzlet”** nevű kitűnően szerkesztett kereskedelmi szaklap, mely szórakoztatva tanít és tanítva szórakoztat, különösen a reklámra, a kiakaratrendezésre, az üzletvezetés száz meg száz apró fogására oktatja olvasóit, detailistákka. Erről a lapról tárgyilagosan állapíthatjuk meg, hogy az nélkülözhetetlen segédeszköze minden modern kereskedőnek s viszonyít a modern kereskedőkről megjegyezhetjük, hogy csak ezeknek van a mai nehéz viszonyok között létjogosultságuk. Érdeklődőknek szívesen küld mutatóvanszámot a kiadóhivatal; Budapest VI. Aradi-u. 8.

4051—1910. t. l. k. v. szám.

Hirdetmény.

Lókod község telekkönyvi birtokszabályozása s ezzel kapcsolatosan az ehhez tartozó lókodi 25. t. l. k. v. legelő és h. sz. mártoni II. r. I. t. l. k. v. térbükk nevű erdő arányosítása következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. XXIX. t. c. és az 1889. évi XXXVIII. t. c. 1891. évi XVI. t. c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik az 1892. évi XXIX. t. c. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosított.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé:

1., hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján ideértve e §-oknak az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t. c. 15. §-a, pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889. XXXVIII. t. c. 7. §-a és az 1891. XVI. t. c. 15. §-b. pontja alapján ezzel közölt bejegyzések, vagy az 1886. XXIX. t. c. 22. §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis 1911. évi január hó 20. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtásuk be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat.

2., hogy mindazok, akik az 1886. XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak esetében — ideértve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1911. évi január hó 20-ig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtásuk be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többé figyelembe vételre nem fog.

3., hogy mindazok akik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nem különben azok, akik az 1. és 2. pontban közzétett eseteken kívül az 1892. XXIX. t. c. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogukat bármely irányban sértve vélik — ideértve azokat is akik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis 1911. évi január 20-ig bezárólag nyújtásuk be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az átalakításkor közbejött téves bevezetésekkel származó bármilyen igényeket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvényrendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogának sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokat a feleket, akik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtának az eredetiek a t. l. k. v. hatóságánál átvesetnek.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Oklánd, 1910. évi június hó 30-án.
Dr. Földes Miklós s. k. kir. albiró.

«A kiadvány hitelül.»

Teutsch Károly
kir. telekkönyvvezető.

Butorokat

Balási Mihály

Székelyudvarhelyt, Kosuth-utca 43. szám alatt épület-asztalosmester

készbutor-raktárában

szerezhetünk be a legelőnyösebben. Dusz választék van: ebédlő-, háló- és szalonberendezések, hajlított butorok, hintaszékek, irodaberendezések, valamint esztétikus munkák, függönytartók, fogasok, zongoraszékek stb.-ben. Költségvetésekkel díjmentesen szolgál. Kárpitos munkákat, javításokat, szalonberendezéseket, szobadisztitéseket és butorcsomogolást jutányosan teljesít.

9—52.

Müvelt és okos ember nagy súlyt helyez a fogápolásra, mert annak elhanyagolása nemcsak szépségkáros, hanem egyben undorító szagot ad a leheletnek. Szakorvosok egyöntetű véleménye szerint a beteg fog további romlását megakasztja a szájjá üreget szagtalanítja a fogakat gyönyörűen fehéríti Sz'raka féle

Menthol fogszippan. Kapható gyógyszerárakban 1 koronáért. 3 darabot bérmentve küld 3 koronáért Sz'raka gyógyszerész Mohol. Székelyudvarhelyt kapható Nagysolymossy Konecz Ármin és Solymossy János örökösei gyógyszerárakban.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Amortizációs tisztviselői kölesön ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselőisége”.

KOLOZSVÁR

Ferenc József-ut 7. a szám.

Válaszbélyeg csatolandó.

Czell Frigyes

bortermelők és bornagy kereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természettadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Eladó ház.

Székelyudvarhelyt, az Orbán Balázs utcában, kő- és téglából épült 3 szoba, konyha, pince, sütő és mosókonóha a hozzá tartozó melléképületek- és kerttel — jutányosan eladó. Értekezni ugyanott Borbély Józsefnél.

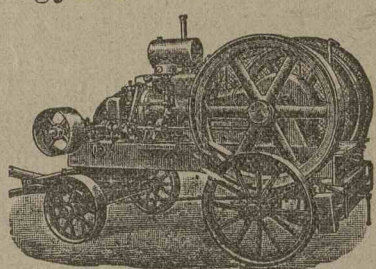
Cséplőgép eladás.

Egy 4 ló erejű, verőléces, teljesen üzemképes magyar gyártmányú cséplőgép új találmányu herefejtővel együtt más vállalat miatt eladó. Megtekinthető Gedeon Ignác gépésznél Magyarhermányban (posta nadybacon), ki a vevőt esetleg a gép szakszerű kezelésébe is beoktatja. A gép üzem közben, is eladó.

Eladó zongora.

Egy jó karban levő zongora olcsón eladó. Cím e lap kiadóhivatalában. 1—2.

Ugynökök kerestetnek.

Eredeti „Christoph”

benzin szivógáz-motorok, lokomobilok és nyersolaj-motorok ma az első helyen állanak.

A „CHRISTOPH” név garancia. 75 éves kísérletek és tapasztalatok eredménye.

Kérjen árjegyzéket.

Dénes B. motorspecialista cégtől Budapest, V. 1. út-körút 15.

Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1—1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely”-re való hivatkozással mutatószámot szívesen küld bárhova.

Figyelmeztetés!

A Schicht szarvasszappant

valódi csakis a

Schicht

névvel és a „szarvas” védjeggyel!

Névjegyek Meghívók. Eljegyzési és Esküvői valamint gyászjelentések,

ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál

villamos áramra berendezett könyvnyomdát és könyvkötő-intézetet Székelyudvarhelyt, Kosuth-utca 81. sz. alatt.

Vidéki megrendeléseket azonnal elintézi.

Bélyegzők

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban, gyári ár mellett szállítatnak **Betegh Pál** könyv- és papírkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Magyar Könyvviteli Folyóirat

havi folyóirat a könyvviteli ismeretek fejlesztésére. Főszerkesztők: **Kárpáti Béla** és **Trautmann Henrik**. Társzerkesztők: **Kuntner Róbert**, **Szél Jenő**, **Zsengeri Manó**. Megjelenik minden hó első napján egy és fél ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára egy évre 8 K, fél évre 4 K. Egyes szám ára 80 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Meszter-ut. 27. Mutatószámot szívesen küld a kiadóhiv.

Nyomdász-

taujának 2—4 gimnáziumot, reál- vagy polgári iskolát végzett fiatalokat felvesz **Betegh Pál** könyvnyomdátó-intézetébe Székelyudvarhelyt — havi fizetéssel.